

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2018

GREEK SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 15 pages. Please check that your question paper is complete.
 2. Read the questions carefully.
 3. Answer ALL questions in the Answer Book.
 4. Number your answers exactly as the questions are numbered.
 5. Start each section on a new page.
 6. It is in your own interest to write legibly and to present your work neatly.
-

ΤΜΗΜΑ 1 ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**ΕΡΩΤΗΣΗ 1** Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:**Ο ΑΝΤΡΑΣ ΠΟΥ ΖΕΙ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΜΕ 250 ΣΚΥΛΙΑ**

Ο Θεόκλητος Προεστάκης, γνωστός ως Τάκης είναι ένας σύγχρονος ήρωας από την Κρήτη. Παρόλο που είναι κάτοικος ενός νησιού που σφύζει από ζωή και μιας ιδιαίτερα τουριστικής περιοχής όπως η Ιεράπετρα, εκείνος προτιμά να ζει απομονωμένος με μόνη συντροφιά τα σκυλάκια του. Ωστόσο, αν και τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν συνεχώς οι περιπτώσεις ανθρώπων που επιλέγουν να ζήσουν με τη συντροφιά ενός κατοικίδιου, η συγκεκριμένη δεν είναι μία από αυτές, αφού ο Τάκης δεν ζει παρέα με ένα ούτε δύο αλλά διακόσια πενήντα σκυλιά!

Η ιστορία του Τάκη δεν αφορά μια συνηθισμένη περίπτωση φιλόζωου, αφού δεν ασχολούνταν ανέκαθεν με τη φροντίδα των ζώων. Πέρασε τη μεγαλύτερη περίοδο της ζωής του δουλεύοντας σε διάφορα νυχτερινά μαγαζιά της περιοχής όπου έμενε για να μπορέσει να κερδίσει τα προς το ζην. Μάλιστα, σε ηλικία τριάντα χρονών κατάφερε να ανοίξει και τη δική του επιχείρηση, ένα νυχτερινό κλαμπ, το οποίο διατηρούσε για επτά περίπου χρόνια. Όμως κάποια μέρα ένιωσε πως κουράστηκε από αυτό τον τρόπο ζωής, οπότε πούλησε την επιχείρησή του και με τις τα χρήματα που έκανε θέλησε να ξεκινήσει μια καινούργια ζωή.

Την ίδια περίπου χρονική περίοδο ξεκινά και η σχέση του με τα ζώα. Συγκεκριμένα κάποια μέρα έτυχε να βρεθεί κοντά στη χωματερή της περιοχής και το θέαμα που αντίκρουσε ήταν αδύνατο να τον αφήσει ανεπηρέαστο. “Όταν έφτασα στη χωματερή είδα τέσσερα σκυλάκια σε άθλια κατάσταση, να προσπαθούν να βρουν φαγητό ανάμεσα στα σκουπίδια. Μου ήταν αδύνατο να μην τα βοηθήσω”, λέει ο ίδιος.

Ωστόσο, ο αριθμός των ζώων που τριγυρνούσαν μέσα στη χωματερή ήταν πολύ μεγαλύτερος. Έτσι κατέληξε, μέσα σε λίγο καιρό να παρέχει φροντίδα σε περισσότερα από εξήντα σκυλάκια. Το αποτέλεσμα ήταν να δεθεί σε τόσο μεγάλο βαθμό μαζί τους που αγόρασε μία έκταση κάμποσα μέτρα μακριά από τη χωματερή, η οποία δε λειτουργεί πλέον, με σκοπό να στεγάσει τα ζώα. Εκεί, δημιούργησε μόνος ένα καταφύγιο για σκύλους και μετέφερε σε αυτό όλους τους καινούργιους του φίλους. Τα σκυλάκια που πλέον ήταν υγιέστατα, είχαν βρει

εκτός από στέγη, τροφή και φροντίδα, έναν φύλακα-άγγελο στο πρόσωπο του Τάκη.

[Από: < http://www.lifo.gr/articles/people_articles/156161>]

- 1.1 **Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:**
- 1.1.1 Πού μένει ο Θεόκλητος Προεστάκης; (1)
- 1.1.2 Με πόσα σκυλιά ζει ο Τάκης; (1)
- 1.1.3 Πού δούλευε ο Τάκης; (1)
- 1.1.4 Τι κατάφερε να κάνει στα 30 του χρόνια ο Τάκης; (1)
- 1.1.5 Πού βρήκε τα πιο πολλά αδέσποτα σκυλιά; (1)
- 1.2 **Να γράψεις πλαγιότιτλους για την πρώτη, τη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο του κειμένου.** (6)
- 1.3 **Να βρεις τα αντίθετα των παρακάτω λέξεων στο κείμενο:**
- 1.3.1 λιγοστεύουν (1)
- 1.3.2 ασυνήθιστη (1)
- 1.3.3 αγόρασε (1)
- 1.3.4 παλιά (1)
- 1.3.5 τελειώνει (1)
- 1.4 **Να συμπληρώσεις τις προτάσεις γράφοντας το ρήμα της παρένθεσης στο σωστό τύπο του Παρατατικού.**
- 1.4.1 Η ιστορία του Τάκη δεν ... μία συνηθισμένη περίπτωση φιλόζωου. (αφορώ) (1)
- 1.4.2 Ο Τάκης ... κάτοικος ενός νησιού που σφύζει από ζωή. (είμαι) (1)
- 1.4.3 Ο Τάκης ... σε νυχτερινά κέντρα για πολλά χρόνια. (δουλεύω) (1)
- 1.4.4 Ο Τάκης ... μαζί με διακόσια πενήντα σκυλιά. (ζω) (1)
- 1.4.5 Όταν πήγαινε στη χωματερή ... πάντα ένα θέαμα που τον στενοχωρούσε πολύ. (αντικρύζω) (1)
- 1.5 **Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις από τον Πληθυντικό Αριθμό στον Ενικό Αριθμό.**
- 1.5.1 Για να τα βγάλουν πέρα πουλησαν τα αυτοκίνητά τους. (2)
- 1.5.2 Τα καταφύγια φιλοξενούσαν πολλά σκυλάκια. (2)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν.

Τι ακριβώς συμβολίζει ο Phylax, ο «κόκκινος άγγελος» στο Π. Φάληρο που τον γκρέμισαν

Στη θέση του θα τοποθετηθεί εκ νέου ο Phylax, το άγαλμα στο Παλαιό Φάληρο που γκρεμίστηκε από κουκουλοφόρους, οι οποίοι το έδεσαν και το τράβηξαν με φορτηγό. Το έργο τέχνης, το οποίο γκρεμίστηκε από ομάδα 15 ατόμων, στις 3:30 τη νύχτα της Πέμπτης, έχει παραδοθεί στον δημιουργό του, τον Κωστή Γεωργίου, για να επισκευαστεί και να επανατοποθετηθεί.

Ο κύριος Γεωργίου είπε επίσης ότι πρόσφατα είχε ολοκληρωθεί η ανάπτυξη της συγκεκριμένης περιοχής, όπου τοποθετήθηκαν γλυπτά από τα ταυροκαθάψια (τους αγώνες των νέων με τους ταύρους στην Κρήτη) και γι αυτό θεωρήθηκε σκόπιμο για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής να ενισχυθεί ο μύθος με την τοποθέτηση του Phylax, του Τάλω δηλαδή, του γνωστού και τρομερού φύλακα της Κρήτης, που είχε δημιουργήσει ο θεός Ήφαιστος.

Το γλυπτό επομένως δεν έχει καμία σχέση και δεν αποδίδει την ιδιότητα του «Φύλακα Αγγέλου» κατά την χριστιανική παράδοση.

Ο Τάλως κατά τον Πλάτωνα ήταν επιφορτισμένος με το καθήκον να επιτηρεί την εφαρμογή των νόμων στην Κρήτη, κουβαλώντας τους μαζί του γραμμένους σε χάλκινες πλάκες. Ήταν φτερωτός και το καθήκον αυτό το εκτελούσε πετώντας.

Κρατούσε σε απόσταση τα άγνωστα πλοία που πλησίαζαν την Κρήτη πετώντας τους τεράστιες πέτρες. Αν οι άγνωστοι είχαν ήδη αποβιβαστεί, τους έκαιγε με την ανάσα του ή πυράκτωνε το χάλκινο σώμα του σε κάποια φωτιά, τους αγκάλιαζε σφιχτά πάνω του κι έτσι τους έκαιγε.

Το τέλος του Τάλω ήρθε όταν συναντήθηκε με τους Αργοναύτες που γύριζαν από την Κολχίδα. Θέλοντας να αράξουν οι Αργοναύτες στο νησί αντιμετώπισαν τον γίγαντα που τους κρατούσε σε απόσταση. Τότε η Μήδεια, που ταξίδευε μαζί τους, μάγεψε με τα λόγια της τον Τάλω, υποσχόμενη του αθανασία, κι έτσι μπόρεσε ο Ιάσωνας να του αφαιρέσει το καρφί που είχε στη φτέρνα του, το οποίο έκλεινε τη μια και μοναδική φλέβα που διέτρεχε όλο το κορμί του και περιείχε ιχώρ, θανατώνοντάς τον.

[<http://www.iefimerida.gr>, με αλλαγές]

2.1 Με βάση το παραπάνω κείμενο να σημειώσεις αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λάθος.

- 2.1.1 Κουκουλοφόροι γκρέμισαν τον Phylax από την θέση του. (1)
- 2.1.2 Ο Phylax γκρεμίστηκε στις 3:30 μ.μ. (1)
- 2.1.3 Ο Κωστής Γεωργίου θα διορθώσει το άγαλμα. (1)
- 2.1.4 Ο Τάλως ήταν ο φύλακας του Παλαιού Φαλήρου. (1)
- 2.1.5 Ο θεός Ήφαιστος είχε δημιουργήσει τον Phylax. (1)
- 2.1.6 Ο Phylax αποδίδει την ιδιότητα του φύλακα-αγγέλου των χριστιανών. (1)
- 2.1.7 Οι νόμοι της Κρήτης δεν ήταν γραμμένοι σε χάλκινες πλάκες. (1)
- 2.1.8 Ο Τάλως πετούσε πέτρες στα άγνωστα πλοία που πλησίαζαν το νησί. (1)
- 2.1.9 Ο Τάλως έκαιγε τους άγνωστους με την αναπνοή του. (1)
- 2.1.10 Τον Τάλω τον σκότωσε ο Ιάσονας. (1)

2.2 Να αντιστοιχίσεις τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις με τις σημασίες τους.

2.2.1	ο άγγελος	A	Η διήγηση που δεν αναφέρεται σε πραγματικά γεγονότα	
2.2.2	η τέχνη	B	Η υποχρέωση του τι πρέπει να κάνει κανείς που πηγάζει από τη συνείδηση ή τη θρησκεία κλπ	
2.2.3	το άγαλμα	Γ	Η ελεύθερη και δημιουργική έκφραση του ανθρώπου με έργα που διέπονται από αισθητικούς κανόνες	
2.2.4	το καθήκον	Δ	Αυτός που μεταφέρει μία αγγελία, ένα μήνυμα ειδικά από τον Θεό στους ανθρώπους	
2.2.5	ο μύθος	E	τρισδιάστατο έργο γλυπτικής	(5)

2.3 Να συμπληρώσεις τα κενά με τα ουσιαστικά που παράγονται από τα ρήματα που είναι στην παρένθεση.

- 2.3.1 Η τοποθέτηση του αγάλματος προκάλεσε μεγάλη ... (αντιδρώ) (1)
- 2.3.2 Η ... του Δημάρχου είναι να τοποθετήσει το άγαλμα εκ νέου στη θέση του. (αποφασίζω) (1)
- 2.3.3 Οι κάτοικοι του Παλαιού Φαλήρου δεν έδωσαν την ... τους για την τοποθέτηση του αγάλματος. (εγκρίνω) (1)
- 2.3.4 Κάποια ... κουκουλοφόρων ήταν υπεύθυνη για το γκρέμισμα του αγάλματος. (οργανώνω) (1)
- 2.3.5 Το γκρέμισμα του αγάλματος δεν ήταν η σωστή ... (λύνω) (1)

2.4 Να ολοκληρώσεις τις προτάσεις διαλέγοντας το σωστό ρήμα από τα τρία που δίνονται.

2.4.1 Ο Δήμαρχος ... να ενημερώσει τους κατοίκους σχετικά με το άγαλμα.

- α. συνέλαβε
 - β. ανέλαβε
 - γ. κατέλαβε
- (1)

2.4.2 Η αστυνομία ... τους κουκουλοφόρους που γκρέμισαν το άγαλμα.

- α. θα συλλάβει
 - β. θα καταλάβει
 - γ. θα μεταλάβει
- (1)

2.4.3 Οι Χριστιανοί πηγαίνουν στην εκκλησία

- α. να αναλάβουν
 - β. να συλλάβουν
 - γ. να μεταλάβουν
- (1)

2.4.4 Οι κάτοικοι του Παλαιού Φαλήρου ... την όμορφη θάλασσα που βρίσκεται μπροστά τους.

- α. απολαμβάνουν
 - β. αναλαμβάνουν
 - γ. περιλαμβάνουν
- (1)

2.4.5 Κανένας δεν ... ευθύνη για την καταστροφή του αγάλματος.

- α. αναλαμβάνει
 - β. παραλαμβάνει
 - γ. προλαμβάνει
- (1)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Να μελετήσεις προσεκτικά την παρακάτω αφίσα και να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις.

**1^η Έκθεση
Παιδικού & Εφηβικού Βιβλίου**

*Η συγγραφέας-εκκονογράφος
Φιλομήλα Βασιλή-Συρογιαννοπούλου
θα βρίσκεται κοντά μας την
Παρασκευή 30 Απριλίου 18:00μμ*

**καθημερινές 17:30-19:30
Σαββατοκύριακα 10:30-13:00 & 17:30-19:30**

23 Απριλίου - 2 Μαΐου
στο Δημοτικό Σχολείο Σαρωνίδας
Κεφαλληνίας 26

Διοργάνωση
**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΑΡΩΝΙΔΑΣ**
με την συνεργασία των βιβλιοπωλείων
“**ΤΡΙΛΟΓΙΑ**” & “**ΠΑΡΑΠΟΝΙΑΡΗΣ**”

[<<https://attikosparatiritis.files.wordpress.com.>>]

- 3.1 Πότε θα γίνει πρώτη έκθεση παιδικού και εφηβικού βιβλίου; (1)
- 3.2 Πού θα γίνει η πρώτη έκθεση παιδικού και εφηβικού βιβλίου; (1)
- 3.3 Ποιος διοργανώνει αυτή την έκθεση; (1)

- 3.4 Ποιοι συνεργάζονται για την διοργάνωση της έκθεσης αυτής; (2)
- 3.5 Ποιες ώρες μπορείς να πας στην έκθεση αυτή την Πέμπτη; (1)
- 3.6 Ποιος θα πάει στην έκθεση αυτή την Παρασκευή 30 Απριλίου; (1)
- 3.7 Μπορείς να πας στην έκθεση αυτή την Κυριακή στις 7:00 π.μ. (1)
- 3.8 Σε ποιους απευθύνεται η έκθεση αυτή; (2)
- [10]**

Βαθμοί 60

ΤΜΗΜΑ 2 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**ΕΡΩΤΗΣΗ 4 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:****Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΟΥ ΠΙΝΔΟΥ**

Πήρε, λοιπόν, τη μικρή του τη σύνταξη, για τα είκοσι χρόνια του, είχε βέβαια και κάτι λεφτά μαζεμένα με την τόση τη στέρηση και ξεκίνησε αμέσως για την Ελλάδα – πίσω για το Ντομπρίνοβο – Ηλιοχώριον, επαρχία Δωδώνης. Μέσα για μέσα στην καρδιά του Πίνδου, Δημήτριος Σκουρογιάννης – ι Μήτρους που λέγαμε, - ο επιστήθιος φίλος μου και φίλος πολύ και του συγγραφέα μας. Στα σαράντα πέντε του πια, μα γερός ακόμα σαν βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Και γύρισε ο Σκουρογιάννης εκεί. Εκεί που το 'χε τάξει στον εαυτό του. Αυτό το Ντομπρίνοβο ήταν το στήριγμα της καρδιάς του στα χρόνια της ξενιτιάς, ήταν το τέρμα του μακρινού ταξιδιού του – κι η ανταμοιβή του μαζί. Τα μεγάλα βουνά της πατρίδας έρχονταν και ξανάρχονταν στην ερημιά του ξένου του τόπου, σκεπάζοντας με την αχλύ τη γαλάζια τους την καταχνιά της βορεινής πολιτείας. Και το βράδυ πάλι, καθώς έκλεινε αποσταμένος τα μάτια του, το ξερό, μονότονο όλη μέρα κροτάλισμα των σιδικικών, που βούιζε ακόμα στ' αυτιά του, σκεπαζότανε σιγά σιγά από κείνο το γνώριμο, το βαθύ τους ανάσαμα των χιλιάδων και χιλιάδων πεύκων κι ελάτων στον Πίνδο – εκεί, σε κείνον τον τόπο, που 'ταν ο τόπος του, όσο δεν ήτανε κανενός – κι αποκοιμότανε μέσα σ' αυτό.

Κρυφά, για να μη φανερώνεται στους άλλους και τον αποπαίρνουνε με τις σαχλαμάρες και τα πειράγματα του ελληνικού καφενείου, αυτόν το γυρισμό δούλευε μέσα του – και τον χαιρόταν που θα τον είχε. Να τελειώσει καμιά φορά με τις νόρμες, τα ακόρντ, τα ορτούνγκ, τα συρματόσκοινα, και να τελειώσει με την ασφαλτο, το τσιμέντο και τ' αλουμίνιο και να φτάσει κάποτε κει:

- Κόβι, Μήτρου μ' κόβε να γυρίσουμε καμιά φορά...

Και καμιά φορά ξεχνιόταν ωστόσο, ξεσπούσε μπροστά στους άλλους: "Ιμείς από του Ντουμπρίνουβουν", "Ιμείς εκεί στο Ντουμπρίνουβον... Ιδέαν δεν έχετε ισείς..."

- Παράτα μας, ρε Σκουρογιάννη, μ' αυτό το Ντομπρίνοβο, του ρίχνονταν όλοι.

Τότες έσκυβε το κεφάλι, φούσκωνε τα μάγουλά του, μετάνοιωνε που του ξέφυγε και το ξανάπε, σώπαινε κι ορκιζότανε μέσα του να φυλάγεται, να το φυλάει για τον εαυτό του, θησαυρό του, καημό του.

Αύγουστος ήταν. Από τη Θεσσαλονίκη που κατέβηκε με το τρένο – τίποτα δε στάθηκε να δει – γραμμή λεωφορείο και στην Κοζάνη, γραμμή κι από κει για την Κόνιτσα. Εκεί το νοίκιασε το μικρό ημιφορτηγό για τις έξι βαλίτσες του, κάτι δέματα, κάτι πακέτα, άλλα μικρότερα – τα καζάντια του στη Γερμανία. Σε τρεις-τέσσερες ώρες σταματήσανε στο μικρό μπακάλικο – ήταν από τότε, πριν φύγει. Τώρα με το δρόμο που φκιάξανε, το μεγαλώσανε και σταματούν εκεί τα λεωφορεία. Κατέβασε τα πράματα, πλήρωσε τον άνθρωπο, έφυγε το φορτηγάκι, αυτός στάθηκε μια στιγμή και κοίταξε γύρω του. Αριστερά του το βουνό της Λάιστας, κάτω η βαθιά ποταμιά που πάει με τ' άλλα νερά να βρει τον Αώο. Το χειμώνα βουίζει, η πλατιά της χαλικάριά λαμποκοπάει τώρα μέσα στον ήλιο. Πέρα, μπροστά του, ο Γυφτόκαμπος. Αντίκρυ του εκείνη η πλαγιά με τα πεύκα, τα ελάτια να κατρακυλούν αραδιαστά, πυκνά, στητά, φουντωτά. Ξωπίσω της, πέρα, τα βουνά τα μεγάλα – όπως τα ξερε. Ο τόπος του.

Είκοσι χρόνια τα 'στελνε ταχτικά κάθε μήνα στους γονιούς του τα ογδόντα του μάρκα και να 'ρθει δεν θέλησε. Δεν ήτανε μόνο για τα λεφτά, την οικονομία· και δεν ήταν ύστερα μονάχα για τη δικτατορία, τις φασαρίες. Χωρίς να το ξέρει, χωρίς να μπορεί να σκεφτεί τέτοια πράματα, ήταν κι αυτός από τους ανθρώπους εκείνους που δεν το λιανίζουνε τ' όνειρό τους, το θέλουν ακέριο, σωστό, μια και καλή, το φκιάχνουνε μέσα τους, το στήνουνε, το δουλεύουν και ξέρουν, μπορούνε να την καρτερούνε την ώρα του.

Το χωριό αρχίζει λίγο πιο κάτω απ' το δρόμο, κατηφορίζοντας από τούτη τη μεριά της βαθιάς κοιλάδας. Τίποτα δε φαίνεται από το δρόμο. Μεγάλες καρυδιές τα κρύβουν, τα σκεπάζουν ολότελα τα πέτρινα σπίτια του ως κάτω στην εκκλησία με τον πελώριο πλάτανο μπρος της. Το μεσημέρι κρατούσε ακόμα, ψυχή δεν ήταν στο δρόμο. Τράβηξε τα πράματά του στην άκρη, κάθισε στον ίσκιο πάνω σ' ένα κασόκι κι άκουγε τα τζιτζίκια. Σήκωσε μια στιγμή το κεφάλι κατά το δέντρο, χαμογέλασε – τον καλωσορίζανε.

Εκεί τον βρήκαν αργότερα, τον γνωρίσανε, τον βοήθησαν να κατεβάσουν τα πράματα, μπήκε στο πατρικό του, ήρθαν όλοι, τον καλωσορίσανε, τον δεχτήκανε μετά χαράς, μείνανε ως το βράδυ μαζί του.

Είχε φτάσει.

Από τότε που γίνηκε ο κόσμος, οι Ντομπρινοβίτες ξενιτεύονται. Στο χωριό τους γυρίζουν άμα γεράσουν. Ποτές τους δεν ήτανε ξυλοκόποι στα δάση που 'χουνε γύρω τους, αγωγιάτες στα βουνά τους, τσομπαναραίοι, μαστόροι, χρυσικοί, καλαντζήδες. Ένα παρακλάδι της Εγνατίας περνούσε από κει. Το παίρνανε και τραβούσαν – όπου τους βγάλει. Ξενιτευόντανε για να καζαντίσουν. Στα Γιάννινα, τη Θεσσαλονίκη – τον παλιό

καιρό πηγαίνανε στα μέρη της Μαύρης Θάλασσας, κάτω χαμηλά στη Μεσημβρία, τον Πύργο, την παλιά Ανατολική Ρωμυλία – δικά τους ήτανε κάποτε κείνα τα μέρη. Ο συγγραφέας μας λέει πως είναι άνθρωποι σε τούτον τον κόσμο που το 'χουν στο αίμα τους να προκόβουν. Δεν πέφτουν έξω με τις δουλειές, τα λεφτά. Οι Ντομπρινοβίτες είναι απ' αυτούς: γερή καρδιά, γερό κορμί, σίγουρο μάτι.

Δίπατα πέτρινα σπίτια, εκκλησιές μεγάλες με πλατώματα πλακόστρωτα μπροστά τους, σχολειό δικό τους, που φκιάξανε μόνοι τους, τα στενορύμια του χωριού τους όλα καλντερίμι με δουλεμένη την πέτρα – τη μαρτυρούνε την προκοπή που κάναν στα ξένα και που τη φέραν και δω.

Ξενιτεμένοι και τώρα, πάνε και τώρα το καλοκαίρι, με τα γιωταχί τους, τα τρανζίστορ, τις ηλεκτρικές τους κουζίνες, με τις νικέλινες πολυθρόνες που κουβαλούνε μαζί τους για τις αυλές τους. Εργάτης στη Γερμανία από το Ντομπρίνοβο δεν πήγε κανένας – αυτός, ο Σκουρογιάννης μονάχα.

Κόσμος ήτανε και τώρα στο χωριό του, πολύς, Αύγουστο μήνα που γύρισε. Και χάρηκε βέβαια που τους βρήκε τόσους εκεί. Άλλοι τον 'ξέραν, τους ήξερε, μ' άλλους βρεθήκανε να 'χουν συγγένειες, παλιές γνωριμίες. Το βράδυ ανεβαίνουνε και μαζεύονται στο μπακαλικάκι του δρόμου, κατεβαίνουν στην εκκλησιά με το μεγάλο της πλάτωμα, πότε πάλι στην πλατεία του σχολειού – μια τάρατσα πάνω από τη ρεματιά.

Θα 'θελε να τους έλεγε κάτι κι αυτός για τα δικά του της Γερμανίας, την ξενιτιά, τη νοσταλγία, τα βάσανα. Εδώ τώρα μπορούσε να το λέει πια και να μην φοβάται, πως "Ίμεις ιδώ στο Ντομπρίνοβον...". Δικοί του άνθρωποι είναι γύρω του, Ντομπρινοβίτες, Ντομπρίνοβο είναι όλα.

Και δεν το λέει. Από τις πρώτες μέρες ακόμα αρχίζει να νιώθει πως κάπως είναι και κάπως δεν είναι μαζί με τους άλλους. Κάτι του λείπει για να 'ναι μαζί τους, για να 'ναι απ' αυτούς. Ο συγγραφέας μας να 'ταν εδώ, θα μπορούσε να 'λεγε πως αυτός απόμεινε όλα τα χρόνια της Γερμανίας Ντομπρινοβίτης, οι άλλοι δεν είναι τίποτα πια, από πουθενά δεν είναι. Όπου βρεθούνε, μόλις βρεθούνε, θ' αρχίσουν σε λίγο να λένε πάλι για τις δουλειές τους, για τα λεφτά τους, τα μαγαζιά τους, τα πράματα, μηχανήματα, χτήματα που αγόρασαν, που θ' αγοράσουν. Αν ήταν εδώ κανένας Μπρουσάκης, Σαββίδης, Γιαννόπουλος, από κείνους τους φιλόσοφους του ελληνικού καφενείου, θα 'χε πάλι τη σοφή την εξήγησή του – κοινωνία της κατανάλωσης και το ξερίζωμα, την αλλοτρίωση των ανθρώπων και τ' άλλα που λέγανε.

Ο Σκουρογιάννης δεν μπορούσε βέβαια να σκέφτεται τέτοια πράγματα, τόσο πολλά. Άρχισε μόνο και το 'νιωθε πως ήταν μόνος μέσα σ' αυτούς τους ανθρώπους, έτσι σαν λίγο ξένος ανάμεσά τους. Του φαίνονται λίγο παράξενοι – άλλος κόσμος είναι. Άλλοι, λοιπόν, ήταν εκείνοι οι φιλόσοφοι με τις πολλές θεωρίες τους, τις παραλαπίπες και τους καυγάδες. Αυτός ήταν που τους απόπαιρνε τότε – τους θυμιάται τώρα καμιά φορά το βράδυ, γυρίζοντας σπίτι. Και κείνα τα βράδια της ξενιτιάς, το κουτό, βαρετό ξεροστάλιασμα στο σταθμό – δεν ξέρει βέβαια κι αυτό να το πει – αν άλλο δεν είχανε μέσα – ήτανε κάπως σαν να τους δέναν, να τους ένωναν – ίδιος καημός, ίδια πίκρα – κάπως κοντά σου τον νιώθεις τον άλλον. Πολύ σκορπισμένοι του φαίνονται τούτοι – μέσα στην Ελλάδα, μέσα στο δικό τους τον τόπο. Και δεν το λέει “Ιμείς ιδώ εις το Ντομπρίνοβον” – φοβάται ο Σκουρογιάννης μη του ριχτούνε, τον αποπάρουν κι εδώ.

Έβαλε μαστόρους κι έφκιαξε το 'να δωμάτιο, έφκιαξε δίπλα το μαγειριό του, ταχτοποίησε με μεράκι τα γερμανικά κουζινικά που 'χε φέρει, έφκιαξε μπροστά την αυλή την πλακόστρωτη, την περγολιά της. Έφκιαξε και λίγο το φράχτη – πήγε κι έφκιαξε και τους τάφους των γονιών του στο νεκροταφείο – τα τέλειωσε όλα σωστά, νοικοκυρεμένα. Οι άλλοι θα φεύγαν ως το φθινόπωρο, αυτός δεν έφευγε, ερχόταν. Κατέβηκε για λίγες μέρες στα Γιάννινα, κανόνισε την επιταγή για τη σύνταξή του, να του τη στέλνουν στο χωριό, έβαλε τα λεφτά του στην τράπεζα, τελείωσε μ' αυτά, γύρισε πίσω.

Καιρός ήτανε πια να περπατήσει και λίγο τον τόπο του. Πήρε το δισάκι του ένα πρωί – να κατέβαινε ως κάτω στη ρεματιά, να 'μπαινε λίγο στο δάσος. Κατέβηκε. Μικρά “πριόνια” δουλεύουν και τώρα στην άκρη του δάσους. Έκατσε λίγο – την είδε την τυραγνία των ανθρώπων, των μουλαριών, να κουβαλούν ως τα φορτηγά τους μεγάλους κομμένους κορμούς. Πιο γνώριμος του φάνηκε ο κόσμος αυτός, πιο δικός του. Τράβηξε ύστερα λίγο πιο πέρα, έκοψε αριστερά, μπήκε στο μεγάλο δάσος. Πήρε το παλιό μονοπάτι των τσομπαναραίων, των ξυλοκόπων, των παλιών ληστάρχων που τραβάει για την κορφή. Ανάσανε βαθιά τον βουνίσιο αγέρα, στάθηκε μια στιγμή και τ' άκουσε ζωντανό το βούισμα εκείνο των δέντρων – που μακρινό τον ακολουθούσε τότε στη Γερμανία. Έφτασε στο ξέφωτο που 'ξερε, κοντά στην κορφή – ένα μικρό λιβάδι – σκηνίτες εκείνα τα χρόνια τα φέρναν εδώ και βοσκούσανε τα μικρά κοπάδια τους.

Γύρισε αργά στο χωριό με το ηλιοβασίλεμα – γραμμή για το σπίτι – κανέναν δεν ήθελε. Ήτανε μια μέρα καλή, κάτω στη ρεματιά, στη χαλικάρια, στα πριόνια, ψηλά στο βουνό. Τ' όνειρο του γυρισμού του δεν τον είχε γελάσει.

Δημήτρης Χατζής

- 4.1 Τι έκανε ο Σκουρογιάννης όταν πήρε την σύνταξή του; (1)
- 4.2 Ποια ήταν η σημασία του Ντομπρίνοβου για τον Σκουρογιάννη στα χρόνια της ξενιτιάς; (3)
- 4.3 Τι γνωρίζεις για τον Σκουρογιάννη. Να γράψεις αν η κάθε πρόταση είναι σωστή ή λάθος.
- 4.3.1 Ο Σκουρογιάννης ήταν είκοσι χρονών.
- 4.3.2 Ο Σκουρογιάννης ήταν φίλος του συγγραφέα.
- 4.3.3 Ο Σκουρογιάννης είχε στρογγυλό πρόσωπο.
- 4.3.4 Ο Σκουρογιάννης έζησε λίγο καιρό στη Γερμανία.
- 4.3.5 Ο Σκουρογιάννης είχε γεννηθεί σε ένα χωριό της Πίνδου. (5)
- 4.4 Τι ξέρεις για τον τρόπο με τον οποίο μιλάει ο Σκουρογιάννης; (2)
- 4.5 Να γράψεις δύο από τις λέξεις γερμανικής προέλευσης που βρίσκονται στο κείμενο. (2)
- 4.6 Ήταν συνηθισμένο να ξενιτεύονται οι Ντομπρινοβίτες; (1)
- 4.7 Γιατί ξενιτεύονταν οι Ντομπρινοβίτες; Πώς ακριβώς είναι γραμμένο αυτό στο κείμενο; (2)
- 4.8 Πώς έφτασε ο Σκουρογιάννης από τη Γερμανία στο Ντομπρίνοβο; (4)
- [20]**

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 **Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό ποίημα και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:**

ΙΘΑΚΗ

Σαν βγεις στον πηγαϊμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δε θα βρεις,
αν μέν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τι ευχαρίστηση, με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοϊδωμένους·
να σταματήσεις σ' εμπορεία Φοινικικά,
και τες καλέςπραμάτειες ν' αποκτήσεις,
σεντέφια και κοράλλια, κεχριμπάρια κι εβένους
και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
όσο ημπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά·
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.

Πάντα στον νου σου να 'χεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμόν εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί,

πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξίδι.

Χωρίς αυτήν δεν θα 'βγαίνες στον δρόμο

Άλλα δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική τη βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.

Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,

ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκες τι σημαίνουν.

Κ. Π. Καβάφης

- 5.1 Τι συμβολίζει η Ιθάκη του Καβάφη; (2)
- 5.2 Γιατί εύχεται ο ποιητής στον ταξιδιώτη να είναι μακρύς ο δρόμος του; (2)
- 5.3 Ποιος ήταν ο Ποσειδώνας που αναφέρεται στον πέμπτο στίχο και τι συμβολίζει; (5)
- 5.4 Τι πρέπει να έχει πάντα στο νου του ο καβαφικός ταξιδιώτης και γιατί; (3)
- 5.5 Ο ποιητής στον τελευταίο στίχο αναφέρεται στις "Ιθάκες". Γιατί νομίζεις ότι χρησιμοποιεί αυτόν τον πληθυντικό; (3)
- 5.6 Συγκρίνοντας το ποίημα "Ιθάκη" με το απόσπασμα "Η τελευταία αρκούδα του Πίνδου" να γράψεις σε ποιο από τα δύο αναφέρεται η κάθε μία από τις προτάσεις που ακολουθούν:
- 5.6.1 Ένα ταξίδι γεμάτο κινδύνους.
- 5.6.2 Αυτός ο προορισμός ήταν το όνειρο ενός μετανάστη.
- 5.6.3 Ένα ταξίδι γυρισμού.
- 5.6.4 Ένα μακρύ ταξίδι.
- 5.6.5 Ένας συμβολικός προορισμός. (5)

[20]

Βαθμοί 40

Σύνολο 100 βαθμοί